

Яременко О. Д.
студентка ФММ;
Сухорукова О. А.
канд. екон. наук, доц.,
доцент кафедри менеджменту підприємств
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського», м. Київ, Україна
ORCID: 0000-0001-7157-8270

СУЧАСНИЙ СТАН ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Зовнішня торгівля є важливим сектором розвитку будь-якої країни, визначаючи ступінь інтеграції національної економіки у світову. Повномасштабне вторгнення РФ значно вплинуло на структуру, напрямки та обсяги зовнішньої торгівлі України. Проаналізовано динаміку експорту й імпорту товарів України до та після повномасштабного вторгнення, визначено питому вагу країн СНД та ЄС в показниках зовнішньої торгівлі, розглянуто структуру імпорту у 2021–2024 рр.

У 2021–2024 рр. експорт та імпорт України зазнали значних коливань (табл.1). У 2022 році відбулося різке падіння експорту та імпорту, проте в 2023–2024 рр. спостерігається поступове відновлення. Водночас зростає негативне сальдо торгівлі, що є викликом для економічної стабільності та потребує стимулювання експорту й зменшення залежності від імпортної продукції. Імпорт товарів впродовж досліджуваного періоду займає більшу частку у зовнішньоторговельному обороті України.

Таблиця 1 – Динаміка експорту й імпорту товарів України 2021–2024 рр.

Експортно-імпортні операції	2021	2022	2023	2024
Експорт товарів, послуг млн. USD	68 088	44 173	35 958	40 410
Імпорт товарів, млн. USD	73 289	59 503	63 456	70 496

Джерело: укладено авторами за матеріалами [1]

Здійснення імпортної діяльності обумовлено наступними чинниками: потребою у критичному імпорті, зокрема енергоносіїв, обладнання, технологій, які не виробляються в Україні; наявним попитом на імпортні товари; забезпеченням військових потреб. Зокрема, мотивами здійснення імпортної діяльності підприємствами є забезпечення виробничого процесу необхідною сировиною, матеріалами та комплектуючими; доступ до сучасних технологій, обладнання; розширення асортименту продукції; формування довгострокових міжнародних відносин. Склад і структура імпорту товарів наведені в таблиці 2.

Таблиця 2 – Структура імпорту за групами товарів 2021–2024 рр., (млн. дол. США /%)

Найменування	2021	у %	2022	У %	2023	У %	2024	У %
Продовольчі товари та с/г продукція	7 741	11	5 955	10	6 950	11	7 639	11
Мінеральні продукти	638	1	312	1	270	0,4	264	0,4
Паливно-енергетичні товари	14 938	20	17 063	29	10 338	16	8 898	13
Продукція хімічної промисловості, каучук	14 553	20	9 560	16	11 039	17	11 744	17
Машини, устаткування та транспорт	23 254	32	15 976	27	19 818	31	24 986	35
Інші товари	12 165	17	10 637	18	15 041	24	17 148	24
Всього	73 289	100	59 503	100	63 456	100	70 679	100

Джерело: укладено автором за матеріалами [2]

У структурі імпорту за досліджуваний період зростає частка машини, устаткування та транспорту: імпорт цієї категорії у 2024 році досяг 24 986 млн дол. США, що свідчить про значну залежність України від закордонної техніки, недостатній розвиток внутрішнього машинобудування; зростання потреб у спеціальній техніці; в той же час скоротилася абсолютна сума витрат та частка паливно-енергетичних товарів (з 17 063 млн дол. США у 2022 році до 8 898 млн дол. США у 2024 році). Стабільно високою залишається частка продукції хімічної промисловості (17–20 %). Частка продовольчих товарів зберігається на рівні 10–11 %.

Географічна структура імпорту у 2021–2024 рр. характеризується зростанням частки ЄС та інших країн, натомість імпорт з країн СНД з 19 % у 2021 скоротився до мінімального 1 % у 2024 році, зокрема скоротилися обсяги імпорту з РФ паливно-енергетичних товарів, продукції хімічної промисловості, машинобудування та інших товарних груп у зв'язку з повномасштабним вторгненням та припиненням торгівлі (рис.1 та рис.2).

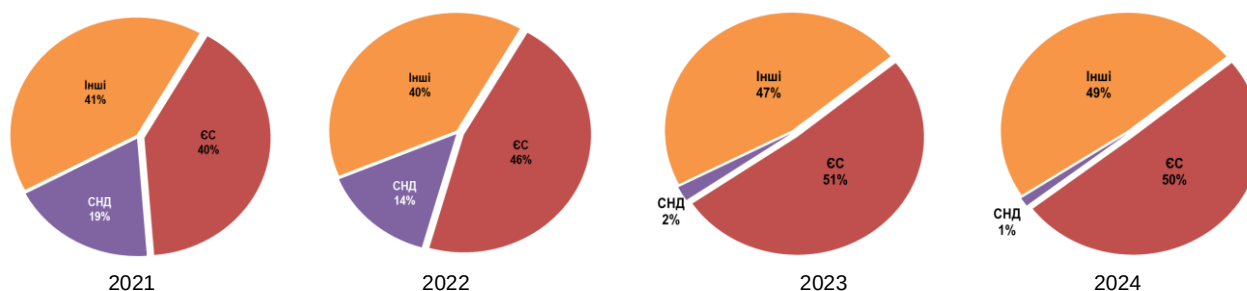

Рисунок 1 – Питова вага країн ЄС і СНД в імпорті товарів і послуг України з 2021 по 2024 рік
Джерело: укладено авторами за матеріалами [2]

Станом на 2024 р. найбільшим торговельним партнером України є ЄС з обсягом імпорту 35 537,6 млн. дол. США. Серед товарів, що імпортуються з ЄС, можна виокремити машини та устаткування, хімічну продукцію. Найбільшими країнами – торговельними партнерами з ЄС є Німеччина, Польща, Італія, Болгарія. Друге місце посідає імпорт з Китаю вартістю 14 308,2 млн дол. США, що становить 20 % від загальної частки імпорту, основними торговельними групами є транспортні засоби та обладнання, споживчі товари. Імпорт з Туреччини складає 4 226,63 млн. дол. США. Та включає плодоовочеву продукцію, хімічну продукцію та машинобудування. Перспективним є також партнерство з США, Індією, Великобританією.

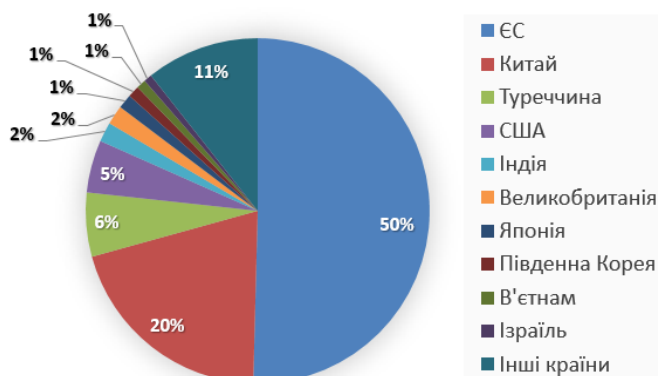

Рисунок 2 – Географічна структура імпорту України в 2024 р.
Джерело: укладено авторами за матеріалами [1]

Сьогодні існують значні проблеми здійснення імпортової діяльності, які, зокрема, пов'язані з війною: руйнування логістичної інфраструктури, збільшення витрат на перевезення, інфляція. Значною проблемою в умовах пасивного платіжного балансу є забезпечення коштів для оплати імпортованих поставок шляхом отримання позик та грошової допомоги; це призводить до значного зростання міжнародної заборгованості. Ще однією з проблем імпорту є захоплення внутрішнього ринку іноземними виробниками, які в боротьбі за ринок збуту та зменшення конкуренції часто застосовують недобросовісні прийоми (як наприклад, демпінг) для придушення вітчизняного виробника. Це негативно відбивається на економічній безпеці країни [3, с. 35–36].

Аналіз, проведений в даній роботі, демонструє значні зміни в імпортній діяльності України після 2022 року. Хоча війна спричинила суттєві виклики для зовнішньоекономічної діяльності України, спостерігається тенденція до подальшої інтеграції держави у європейський ринок та зміцнення торговельних зв'язків з іншими країнами світу.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт СОТ. URL: <https://www.wto.org/> (дата звернення: 18.03.2025)
2. Сайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri> (дата звернення: 18.03.2025)
3. Мозгова Г. В., Євтушенко В. А., Стовбуненко Д. Д. Теоретичні аспекти імпортової діяльності підприємств України. *Бізнес Інформ*. 2021. № 12. С. 34–40.